

Pumpebehandling ved Parkinsons sygdom: Nyttige informationer til patienter

HVILKEN ROLLE SPILLER MEDICINSK BEHANDLING VED PARKINSONS SYGDOM?

Patienter med Parkinsons sygdom (PS) har ikke tilstrækkeligt med signalstoffet dopamin i hjernen. Medicinsk behandling kan bedre symptomerne ved PS og tages normalt som tabletter flere gange om dagen. Når man opstarter medicinsk behandling mod PS, kan man ofte mærke effekten af medicinen jævnt gennem hele dagen, men i takt med at PS udvikler sig, kan patienterne opleve, at effekten af medicinen aftager op til næste medicindosering. Dette kaldes "wearing off" eller "aftagende effekt". Når medicineffekten aftager, kan parkinsonsymptomerne i form af rysten, langsomme bevægelser og påvirket gangfunktion komme tilbage. Når den næste medicindosis tages, forsvinder symptomerne så igen. Perioden med god effekt af medicinen kaldes "ON" og perioden med manglende effekt kaldes "OFF". Det kan være nødvendigt at tage medicinen hyppigere og blive sværere at styre behandlingen.

HVAD ER PUMPEBEHANDLING AF PARKINSONS SYGDOM?

Ved pumpebehandling gives medicinen enten gennem en tynd nål under huden eller gennem en sonde der ligger i tyndtarmen. Pumpebehandling har den fordel, at medicinen gives kontinuerligt over dagen. De to pumpebehandlings-præparater som normalt anvendes til at afhjælpe manglen på dopamin i hjernen er apomorfin og levodopa.

- **Levodopa:** Levodopa omdannes til dopamin i hjernecellerne. Det er den hyppigst anvendte tabletbehandling ved PS og findes nu også som en gel, kaldet duodopa, der kan gives som infusion i tyndtarmen og reducere OFF perioder.
- **Apomorfin:** Apomorfin er en dopaminagonist, som virker på samme måde i hjernen som dopamin. Det indgives under huden enten som enkeltvis doseringer eller som en kontinuerlig infusion. Det reducerer OFF perioder.

Både duodopa og apomorfin doseres fra en pumpe, der kan bæres i en taske eller et bælte. Duodopapumpen er forbundet til en sonde som indgiver levodopa direkte i tyndtarmen.

Apomorfinpumpen er forbundet til en tynd nål, der ligger under huden og holdes på plads af et plaster.

HVORFOR BRUGE PUMPEBEHANDLING?

Når der begynder at optræde aftagende effekt af behandlingen, er det fordi, at hjernecellerne ikke optager og lagrer dopamin så godt længere. Det medfører, at behandlingen bliver sværere at styre og man får brug for at tage medicinen flere gange om dagen. Ved pumpebehandling gives medicinen kontinuerligt, hvilket giver en pålidelig og stabil symptomdæmpende effekt. Når man påbegynder pumpebehandling kan tabletbehandlingen reduceres, så man ikke behøver at tage medicin så mange gange om dagen. Pumpebehandling er normalt mere effektivt end langtidsvirkende tabletbehandling og behandling med plaster.

HVORNÅR SKAL MAN OVERVEJE PUMPEBEHANDLING?

Pumpebehandling kan benyttes til patienter med PS, der har effekt af medicinen, men som er begyndt at opleve udprægede motoriske svingninger med aftagende effekt og overbevægelser (ufrivillige bevægelser, der kan optræde som bivirkning til medicinen). De fleste patienter har prøvet forskellige tabletbehandlinger og muligvis plaster før beslutningen om pumpebehandling tages.

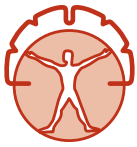
Det er vigtigt at bemærke, at pumpebehandling ikke kan anbefales, hvis der ikke, måske bare kortvarigt, har været effekt af tabletbehandling.

HVOR TILBYDES BEHANDLINGEN HENNE?

Pumpebehandling opstartes normalt på hospitalet under indlæggelse eller i et daghospital. Ved duodopabehandling anlægger en læge en sonde i tyndtarmen og opstarter behandlingen. Ved apomorfinbehandling skal der udføres en medicintest før opstart. Det foregår enten under indlæggelse eller i et daghospital. Pumpebehandlingen startes typisk om morgenen og gives gennem hele dagen indtil sengetid. I løbet af de første måneder efter opstart vil en læge eller sygeplejerske hjælpe med at få justeret dosis.

HVAD ER BEGRÆNSNINGERNE OG BIVIRKNINGERNE VED PUMPEBEHANDLING?

- Pumpebehandling er ikke tilgængeligt over hele verden. Nogle lande tilbyder endnu ikke disse behandlinger.
- Pumpebehandling er dyrere end tabletter og plaster, hvilket er med til at begrænse udbredelsen.
- Pumpebehandling kræver, at plejepersonale oplæres og rådgives.

Pumpebehandling ved Parkinsons sygdom: Nyttige informationer til patienter

- Der kan forekomme tekniske udfordringer i forbindelse med anlæggelse af sonden til duodopabehandling.
- Der kan forekomme irritation af huden ved behandling med apomorfin.

Duodopa og apomorfin har de samme bivirkninger, som anden parkinsonmedicin. Eksempelvis:

- Kvalme
- Træthed
- Lavt blodtryk
- Forvirring
- Hallucinationer

Der er størst risiko for bivirkninger, hvis man har oplevet bivirkninger til andre behandlinger.